

De belangstelling voor China is in Nederland en bij het Nederlandse bedrijfsleven groot. Stond China in het verleden vooral bekend als de werkplaats van de wereld waar voornamelijk textiel, speelgoed en goedkope elektronica vandaan kwam, in de afgelopen jaren heeft het land een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. De laatste vijf jaar is er vanuit Nederland elk jaar wel een handelsmissie onder leiding van een bewindspersoon van het ministerie van Economische Zaken naar China gegaan. Met de mensenrechten gaat het niet veel beter, maar daar heeft niemand het nog over. Tijd voor een interview met Karien van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken.

China als kans

door Guut Arnoldus

“Wat mij zelf tijdens mijn bezoek aan China in januari 2005 erg opviel, was dat het landschap bezaaid is met hoogwerkers en kranen! China is het land met de meeste bouwactiviteit. Een teken dat de Chinese reus definitief is ontwaakt.” Aldus Karien van Gennip, staatssecretaris van Economische Zaken, naar aanleiding van een handelsmissie onder haar leiding in januari 2005. Van 14 tot en met 21 januari 2006 wordt er mede vanuit het ministerie van Economische Zaken opnieuw een handelsreis naar China georganiseerd, dit keer onder leiding van staatssecretaris van Financiën Joop Wijn als waarnemend minister voor Buitenlandse Handel (staatssecretaris Van Gennip is op dat moment met zwangerschapsverlof, red.). China Nu stelde de staatssecretaris van Economische Zaken naar aanleiding van deze handelsmissie enkele vragen en vroeg Amnesty International om een korte reactie op de economische belangstelling voor China en de mensenrechtensituatie in dit land.

Wat is het doel van de komende bedrijvenmissie naar China in januari?

Van Gennip: “Het doel van het bezoek is het intensiveren van de bestaande economische betrekkingen en het bevorderen van Nederlandse export naar en investeringen in China. Deze handelsreis biedt bedrijven de gelegenheid om in contact te komen met potentiële zakenpartners en een goed beeld te krijgen van de mogelijkheden die deze enorme markt te bieden heeft. In deze missie ligt de focus daarbij vooral op het faciliteren van MKB die voor het eerst de Chinese markt betreden. En we kijken welke kansen er zijn voor het Nederlandse bedrijfsleven die voortvloeien uit de organisatie van de Olympische Spelen in Peking in 2008.”

Ziet u China als een bedreiging of een kans?

Van Gennip: “Wie over de economie van vandaag praat, spreekt ook over globalisering, en dan vooral over de opkomst van China, India en Brazilië als economische grootmachten. Zien wij

‘Ondanks een verbetering van sociale rechten, wordt een aantal mensenrechten nog steeds geschonden.’

vooral de banen die op de tocht staan door een toenemende invoer uit lagelonenlanden en door verplaatsing van activiteiten?

Voor individuele werknemers is dat zeer pijnlijk, maar voor ons land als geheel biedt het ook kansen. Een bedrijf in Nederland dat overeind blijft door een deel van zijn productie te outsourcen (*het verplaatsen van activiteiten en productie naar lagelonenlanden, red.*), zorgt hier voor werkgelegenheid en houdt geld over voor investeringen in nieuwe producten en diensten. De toenemende stroom Chinese toeristen gaf vorig jaar meer dan 24 miljoen euro in ons land uit. Nederland als *gateway to Europe* is gebouwd op handel met oude en nieuwe economische markten. De export naar opkomende markten steeg vorig jaar met maar liefst 25%. Zeer recent blijkt uit onze handelscijfers dat de waarde van de invoer uit China in het derde kwartaal van 2005 voor het eerst de invoer uit de Verenigde Staten overtrof. Daarmee is China het belangrijkste niet-EU-land voor wat betreft invoer. Wel is het zo dat veel van de producten in kwestie Nederland weer verlaten via wederuitvoer.”

“Europa verliest niet alleen bedrijven, steeds vaker vestigen zich hier bedrijven uit opkomende markten. Nederland spant zich in om Europese activiteiten van die nieuwe economische grootmachten te huisvesten, zoals onlangs het Chinese telecombedrijf Huawei. En ten slotte, als wij voor kleding afhankelijk zouden zijn van Europese productie, bleef er weinig huishoudgeld >

over! Ik zeg zeker niet dat globalisering zonder problemen is. Succesvol inspelen op nieuwe mogelijkheden vergt van onze maatschappij én van individuen veel aanpassingsvermogen. Op loonkosten kunnen we steeds minder met opkomende markten concurreren – al blijft concurrentie op loonkosten met onze buurlanden wel nodig – maar wél op innovatie en creativiteit. Daarom ook streven wij naar minder regels, een flexibelere arbeidsmarkt, meer investeringen in innovatie en meer ruimte voor ondernemerschap. Per saldo zie ik zo globalisering en de opkomst van China als een kans.”

En wat kan Nederland voor China betekenen?

Van Gennip: “Uiteraard is Nederland met Schiphol en de havens van Rotterdam en Amsterdam de toegangspoort voor de export vanuit China naar Europa. Maar niet alleen voor handel, ook voor Chinese investeringen wil Nederland de toegangspoort zijn tot Europa. Tot nog toe zijn de Chinese investeringen in Nederland minimaal. De verwachting is dat deze echter verder zullen aantrekken nu uitgaande directe investeringen door de Chinese autoriteiten tot prioriteit zijn verklaard. Om dit te bevorderen heb ik in januari dit jaar een kantoor van het Commissariaat voor Buitenlandse Investerings in Nederland (CBIN) in Shanghai geopend ten behoeve van het aantrekken van Chinese investeringen in Nederland. China is niet meer alleen het land van goedkope productie, maar ook een land waarmee Nederland wil samenwerken op het gebied van innovatie en technologie. De economische dynamiek in China is spectaculair. In het kielzog daarvan volgen wetenschappelijk onderzoek en technologische innovaties. Verdere ontwikkeling van China kan niet zonder technisch-wetenschappelijke vooruitgang. Om verbetering aan te brengen op gebieden als milieu, energie, transport, gezondheid en voeding en tegelijkertijd economische groei te behouden, is technisch-wetenschappelijke

samenwerking met buitenlandse kenniscentra en wederzijdse uitwisseling van onderzoekers noodzakelijk. Om deze kennisuitwisseling en samenwerking te bevorderen hebben we begin dit jaar ook een Technologisch Wetenschappelijk Attaché (TWA) gevestigd in Peking.”

Wat kan China voor Nederland betekenen?

Van Gennip: “De opkomst van China, als ook de toenemende internationalisering en informatisering, maakt dat de omgeving voor het Nederlandse bedrijfsleven steeds competitiever is, maar dat de kansen ook groter worden. Dat vraagt om een competitief ondernemingsklimaat, waarin Nederlandse bedrijven kunnen profiteren van kansen en kunnen opboksen tegen de toenemende concurrentie. De kansen die China’s economische groei biedt zijn: een groeiende afzetmarkt met steeds koopkrachtigere consumenten; de rol van Nederland als belangrijke *gateway to Europe*; het aantrekken van Chinese investeringen; de toenemende samenwerking op het gebied van innovatie en technologie; het groeiend aantal potentiële toeristen voor Nederland. Kortom er zijn zowel kansen voor Nederlandse bedrijven op de Chinese markt als voor bedrijven hier in Nederland.”

Wordt er in het Nederlandse economisch beleid ook rekening gehouden met de milieuproblematiek in China?

Van Gennip: “Dit is een van de aandachtgebieden waarop Nederland iets kan betekenen voor China, niet alleen op technisch en wetenschappelijk niveau, maar juist bij het aandragen van praktische oplossingen waar veel Nederlandse bedrijven expertise in hebben. Afgelopen jaar hebben ook mijn collega’s van het ministerie van VROM met een bedrijvendelegatie China aangedaan om bij te dragen aan het oplossen van een aantal grote milieuproblemen waar China mee te kampen heeft. China en ook India zijn snelgroeiende, grote economische machten en

Reactie van Amnesty International

In het algemeen is Amnesty International bezorgd over de mensenrechtensituatie in China. Op sommige terreinen wordt vooruitgang geboekt met een aantal hervormingen, maar dit had geen wezenlijke invloed op ernstige en wijdverbreide mensenrechtenschendingen die door het hele land worden begaan. Zo blijft China de wereldwijde ‘oorlog tegen terrorisme’ aangrijpen om de Oeigoeren in Xinjiang te onderdrukken. In Tibet en andere Tibetaanse delen van China is de vrijheid van meningsuiting nog altijd aan banden gelegd. Ondanks de economische hervormingen, die vooral de kust- en stedelijke gebieden beïnvloeden, blijft de communistische partij een absolute, repressieve controle uitoefenen in alle lagen van de maatschappij. Amnesty International blijft – vaak in samenwerking met de Nederlandse overheid – voorlichting geven aan bedrijven en deelnemers aan handelsmissies naar China over de mensenrechtensituatie en hoe hier als Nederlands bedrijf mee om te gaan, bijvoorbeeld door deelnemers te wijzen op praktijken als corruptie, kinderarbeid en dergelijke. Ondanks de dialoog die Nederland en de EU voeren over de zorgen op het gebied van mensenrechten is men bij Amnesty toch enigszins bezorgd over het feit dat de laatste jaren de aandacht voor de mensenrechtensituatie in China in weerwil van de economische belangen minder is geworden.

dus belangrijke spelers om te betrekken bij het lange-termijn-klimaatbeleid. Door de toename van het verkeer en de snelgroeiende industrie is de uitstoot van broeikasgassen juist daar sterk toegenomen.”

We horen veel over het snelgroeiende China, de economische kansen, de dynamiek. Van zaken als mensenrechten en milieu wordt nauwelijks nog gerept. Kan het eigenlijk nog iemand schelen dat China nog steeds onverminderd de mensenrechten schendt?

Van Gennip: “De Nederlandse regering uit wel degelijk haar zorgen ten aanzien van de mensen-

rechtensituatie in China. Hoewel China zich de afgelopen jaren economisch sterk heeft ontwikkeld, en dit voor veel mensen heeft geleid tot een aanzienlijke verbetering van hun economische en sociale rechten, moet tegelijk worden geconstateerd dat een aantal fundamentele mensenrechten in China nog steeds wordt geschonden. De EU voert sinds 1997 een mensenrechtendialoog met China, en ook bij bilaterale contacten tussen Nederland en China staan mensenrechten consequent op de agenda. Nederland en de EU vragen aandacht voor zowel algemene schendingen van de mensenrechten alsook voor individuele gevallen. Ook de Nederlandse Mensenrechtenambassadeur stelt in contacten met de Chinese autoriteiten de Nederlandse zorgen op het gebied van mensenrechten aan de orde. Daarnaast worden de Nederlandse ondernemingen die internationaal zakendoen gewezen op het belang van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Door middel van voorlichting vanuit het ministerie van Economische Zaken en de EVD worden zij hierin ondersteunt. In voorbereiding op mijn handelsmissie naar China begin 2005 heeft Amnesty International bijvoorbeeld ook voorlichting gegeven aan de deelnemende bedrijven over de mensenrechtenproblematiek in China. En in het voorlopige programma van deze komende handelsmissie is op de tweede dag voorzien in een rondetafelontmoeting over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen voor de deelnemers.” 友

Meer informatie over deze en komende handelsmissies is te vinden op de website www.internationaalondernemen.nl, bij de EVD (www.evd.nl) en op de site van het ministerie van Economische Zaken (www.ez.nl). Informatie over de mensenrechtensituatie in China is te vinden op de website van Amnesty International (www.amnesty.nl).